

Galilea. 153

Litúrgia, pastoral, vida cristiana

Contagiar l'esperança

Oriol Xirinachs:
«L'esperança
demana risc,
esforç i confiança»

Número 20
Juliol-Agost de 2021
4,75 €

Sumari:

4
10

5
12

6
14

8
15

9
16

I al web (<http://galilea153.cpl.es>)

Galilea.153
Litúrgia, pastoral, vida cristiana

Any 4. Número 20
juliol-agost 2021

Edita:

Centre de Pastoral Litúrgica
de Barcelona

Periodicitat:

6 números l'any

Subscripció anual

2020/2021:

En paper: 27,00 €

Online: 19,00 €

Preu d'aquest exemplar:

4,75 €

Direcció:

Quiteria Guirao Abellán
qguirao@cpl.es

Equip responsable:

Antoni M.C. Canal
Lino Emilio Díez Valladares
Marja Guarch
M. Angels Termes
Joan Torra

Consell assessor:

Natàlia Aldana
Dolores Aleixandre
Elisenda Almirall
Benjitu Bareto
M. Antònia Bogónez
Anna-Bel Carbonell
Cori Casanova
Paula Depalma
Albert Dresaire
Manolo Juárez
Jordi Julià
Montserrat Lluveras
Tere Martín
Carme Munté
Juan Carlos Pérez
Marta Pons

Adreça:

Centre de Pastoral Litúrgica
Diputació 231
08007 Barcelona
Tel. 93 302 22 35
wa: 619741047
cpl@cpl.es

Web:

<https://galilea153.cpl.es/>

Fotografia de la portada:

Antoni M.C. Canal

Dibuix plana 2:

Juan Carlos Pérez

Seguiu-nos a les xarxes
socials: @CPLeditorial

LA NOSTRA ESPERANÇA

En aquests dies la nostra esperança la podríem resumir com a tenir salut i treball. En el moment en què concebem aquesta revista per al temps estiuenc, ens animà el parlar d'un tema suggeridor: esperança vs. incertesa. Entrem en el segon estiu de pandèmia, que vol dir que el món sencer està encara patint les conseqüències de la Covid-19.

En la part del món en què ens trobem vivim esperançats en el temps nou que neix després de la vacunació. Hem experimentat, després del sofriment tant personal com col·lectiu, una més gran incertesa, tot i que alhora s'obre el camí a l'esperança.

L'esperança dels cristians està personificada en Jesús. L'esperança la podem veure com un itinerari que travessa el viatge de l'ésser humà que se sent estimat per Déu. Per a nosaltres, podríem dir, és obligatori ser persones esperançades perquè creiem que «Déu és omnipotent, Déu m'estima immensament, Déu és fidel a les promeses» i m'acompanya en la vida (paraules de Joan Pau II, 1978). En aquest sentit «l'esperança ens canvia la vida» (paraules de Francesc, 2018) i és així també com experimentem el misteri pasqual.

D'això i de més aspectes ens parlen, en les diferents seccions de la revista, en Cristòbal López, bisbe-cardenal de Rabat; en Marc Collado, jove sociòleg; en Jesús Folgado, prevere de Getafe; en Lino Emilio Valladares, prevere de Madrid i liturgista; en David Jou, físic i escriptor; la Isabel Cano, catequista; la Dolores Aleixandre, rscj. L'entrevista de la Carme Munté a l'Oriol Xirinachs, prevere de Barcelona; i les nostres seccions fixes: «En l'any litúrgic», en José Goñi; «Les lectures del diumenge», en Lluís Prat; i «Pregària», en Manolo Juárez.

Aquesta és la segona revista en què incorporem els comentaris de la Núria Caldach-Benages a les lectures del diumenge. La Núria és religiosa de les Missioneres Filles de la Sagrada Família de Nazaret, doctora en Sagrada Escripura pel Pontifici Institut Bíblic de Roma. Us animo que els llegiu i els treballeu perquè són un bon instrument de formació bíblica. Aquests comentaris de la Paraula de Déu foren publicats, els tres cicles, a la revista *Missa Dominical* del 2010 al 2013. Posteriorment es compilaren en uns Dossiers CPL, *La paraula celebrada*.

Les persones que integrem el Consell de la revista us desitgem un bon repòs estiuenc i unes bones vacances.

Fins al curs que ve, si Déu vol!

QUITERIA GUIRAO ABELLÁN
qguirao@cpl.es

L'ESPERANÇA EN TEMPS D'INCERTESA

CRISTÓBAL LÓPEZ ROMERO, *Rabat*

Quan l'horitzó es cobreix de nuvolots, quan el demà es presenta com una incògnita, aquí troba el lloc natural aquesta virtut teològica que és l'esperança.

Fotografia cedida per Maria Guarach

El amor en tiempos del cólera és una novel·la de Gabriel García Márquez. El títol s'ha popularitzat i convertit en expressió recurrent i recorreguda.

Crec que nosaltres podem popularitzar una altra expressió: «L'esperança en temps de pandèmia» o, més en general, «l'esperança en temps d'incertesa».

No pot ser d'altra manera, perquè quan tot es veu clar i distint, quan l'avenir es dibuixa amb traç ben definit, quan el futur està «assegurat», ¿quin paper hi juga l'esperança?

Al contrari, quan l'horitzó es cobreix de nuvolots, quan el sol se'ns amaga, quan el dubte i la por ens embarguen, quan el demà es presenta com una incògnita, aquí troba el lloc natural aquesta virtut teològica que és l'esperança.

M'agrada imaginar l'esperança com el tronc i les branques d'un arbre: un arbre del qual la fe n'és l'arrel (no hi ha esperança sense fe). Convé que l'arrel estigui estesa i profunda perquè sostingui el tronc i les branques fins i tot en temps de tempestes i terratrèmols, d'incertesa i de crisi. I d'aquest tronc i d'aquestes branques brollen els fruits de l'amor, fruits que són flors tant fràgils com boniques abans de convertir-se en fruits fecunds i saborosos.

Perquè els fruits siguin bons i abundosos, perquè el tronc i les branques d'aquest arbre de la vida puguin estar robustos i frondosos... s'han d'alimentar les arrels i enfortir-les. La tasca consisteix a fer conscients i sòlides les nostres conviccions de fe, les que sostenen i donen sentit a la nostra existència.

Us comparteixo les meves.

- Estic convençut i agraït que Déu m'hagi fet fill seu, i aquest és el meu més gran i honorós títol i honor
- Crec i he experimentat en la meua vida que Déu és un Pare que m'estima incondicionalment, gratuïta i infinita.
- Estic convençut que soc germà de Jesucrist, i en ell germà universal i que ell, viu i ressuscitat, és garantia de la meua resurrecció.
- Estic convençut que l'Esperit d'aquest Déu i de Jesucrist, per pur do, habita en mi i actua en cada persona, en cada cultura i civilització, en tots els moments de la història i en tots els llocs de l'univers.
- Crec que el Regne de Déu, anunciat i inaugurat per Jesús, està en marxa i en creixement constant, i veig milers de signes d'aquest Regne en la meua vida i en la dels altres, en l'Església i en la humanitat.
- Estic convençut que el Bé supera el mal, encara que aquest faci més soroll i trobi més altaveus al seu servei.
- Tinc fe en què, com es canta en l'obra *Godspel*, «tot acaba bé»... malgrat tot el que veiem cada dia en els noticiaris.

Aquestes són les «raons», potser poc raonables, però mai irracionals, per les quals la meua esperança és més viva i forta que mai en aquests temps d'incertesa.

¿HI HA ESPERANÇA PELS JOVES?

MARC COLLADO RAMÍREZ, *Barcelona*

Fotografia cedida per la federació Besòs 4.0 de la JOC, de l'acte reivindicatiu del 30 d'abril de 2021

Els i les joves que ens comprometem col·lectivament som testimonis d'un projecte que anima a l'esperança.

Plou sobre mullat sobre les vides de la gent jove. ¿Hi ha esperança pels i les joves?

És indubtable que la pandèmia ens ha col·locat a tants i tantes joves de nou a la casella de sortida. Aquesta crisi ens ha agafat amb molts deures sense fer, i sense haver-nos recuperat del tot de l'anterior crisi financera, però també sistèmica. Marquen la vida de molts i moltes joves l'abandonament escolar, l'atur, trencament de projectes d'emancipació, dependència econòmica de la família.

En aquests moments és important dir que la relaxació de les mesures preventives contra la Covid-19 en l'àmbit de la restauració, ha anat en total sintonia amb la lògica capitalista d'atorgar drets a canvi de consumir. Mentre les terrasses de bars i restaurants esdevenien un dels espais legítims de socialització, hi ha hagut mà dura cap a les formes pròpies de relació de les persones joves a les places, parcs i carrers, i hem estat criminalitzades, acusades d'irresponsables i posades sota la lupa adultcentrista de totes les crítiques.

Els brots d'esperança davant d'aquesta realitat no els trobem en les macromagnituds que ens auguren un creixement espectacular del PIB durant l'any 2021, del qual poc esperem si acaba en les mateixes mans de qui domina les estructures del capital. Són les plaques tectòniques del moviment associatiu juvenil plural les que estan espurnejant una incipient mobilització davant la bretxa generacional.

Davant la constatació de ser la primera generació que viurà pitjor que els seus pares, no mirem nostàlgi-

cament enrere, sinó que plantegem un present amb drets i oportunitats. Sorgeixen arreu iniciatives de joves que s'organitzen al seu barri per un habitatge digne i assequible, sindicats d'estudiants que defensen el dret a l'educació, joves que s'organitzen laboralment amb els sindicats de classe i reivindiquen la lluita col·lectiva davant les noves realitats precàries i individualitzadores del món del treball.

Els i les joves que ens comprometem col·lectivament som testimonis d'un projecte que anima a l'esperança, perquè no ens quedem de braços plegats. Ser una Església jove és passar a l'acció amb notícies positives protagonitzades per gent que treballa per a una vida millor per a tothom.

La nostra generació de joves cal que assumeixi que per viure millor hem de transformar el quotidià, per avançar cap a societats més justes. Com escrivia Miguel Hernández: la joventut sempre empeny i, superant tots els obstacles, la joventut vencerà.

Per treballar en grup:

- ¿Coneixem la realitat dels joves que ens envolten? (barri, poble, ciutat, parròquia, associació, etc.)
- ¿Quines iniciatives impulsades per joves coneixem?
- ¿Com els acollim amb la seva realitat?
- ¿Com els tenim en compte en les celebracions litúrgiques?

ORIOI XIRINACHS: CONSTRUINT PONTES D'ESPERANÇA

Entrevista: CARMÉ MUNTÉ MARGALEF, Barcelona

Fotos: ANTONI M.C. CANAL, Mataró

Vídeo: MARTA PONS FLOTATS, Barcelona

L'Oriol Xirinachs (Barcelona, 1935) diu que la veritable esperança és dialèctica i l'explica amb una imatge molt gràfica: la d'un pont que connecta la persona que espera i la persona en qui espera. Ell mateix ha estat constructor de ponts d'esperança en la seva llarga experiència pastoral i social en entitats com la Cooperativa Escorrialles, l'Obra Social Sant Martí, el Centre Català de Solidaritat, la Fundació el Llinard i el Centre d'Acollida Assís.

Ordenat sacerdot el 1968, la seva primera destinació va ser de vicari a Sant Miquel del Port, al barri de la Barceloneta. A partir del 1981 la seva opció pels pobres el va portar als barris obrers i populars de la gran àrea metropolitana de Barcelona: Torre Baró, Bellvitge, Sant Cosme i Cornellà de Llobregat. El 1982, per encàrrec del cardenal Narcís Jubany, va crear i dirigir el Secretariat diocesà de Marginació. Fruit de la seva experiència ha publicat tres llibres amb el Centre de Pastoral Litúrgica: *Tornem Jesús als pobres*, *Els pobres salvaran el món* i *Tornem-los la salabor*.

Membre de l'Associació de Preveres del Pradó, l'Oriol —ens demana que el tutegem— viu des del 2018 a la [residència sacerdotal de Sant Josep Oriol](#), on a poc a poc intenta recuperar la vida abans de la covid-19, col·laborant amb la parròquia de Sant Jaume de Cornellà, el Centre Català de Solidaritat i el Centre d'Acollida Assís.

De les tres virtuts teològals (fe, esperança i caritat), dius que la virtut de l'esperança és la que «fem servir» menys; que és l'últim recurs quan ens han fallat les altres. ¿Per això es diu popularment que «l'esperança és l'última cosa que es perd»?

Potser caldria matisar. Fe i caritat són concretes: unes veritats que afirmem i uns actes que fem. Però l'esperança demana risc, esforç i confiança per no instal·lar-nos en aquest món tal com és, sinó treballar pel que pot arribar a ser i hem d'anar trobant. Parafrasejant el teòleg Dietrich Bonhoeffer, podem dir que l'esperança és al centre de la vida i no als límits. Quan és l'últim recurs és quan es perd!

Al teu llibre més recent, *Tornem-los la salabor*, parles d'esperances de «sala d'espera», les que depenen d'una llei física, de l'atzar, del saber humà... Per contrast, ¿què és l'esperança fonda, transformadora?

Si en les esperances de «sala d'espera» tot depèn de l'altre i l'espera és passiva, la veritable esperança, teològica i humana, és dialèctica. El qui espera sap que allò que espera depèn d'un altre, però que aquest altre també ha d'esperar d'ell. El cas humà clar és el noi que han refusat per «inútil» a l'institut, però que en una entitat educativa esdevé una persona. Ho explica dient que els educadors van confiar en ell i que, en ser-

ne conscient, ell també va confiar en els educadors. En aquest sentit, l'esperança teològica és aquella que em motiva a créixer i transformar el món, perquè soc conscient que Déu confia en mi en aquest món, que ell va fer bo.

¿Els cristians, a vegades, amb l'esperança del cel futur, ens hem desentès del compromís per millorar el present?

Cert, quan n'hem fet una esperança de «sala d'espera». Aquells cristians a qui sant Pau els diu que treballin, no és que fossin uns mandres, és que pensaven que el Regne era a la cantonada. És el que ha donat peu que ens diguessin que la religió és l'opi del poble. Però és perquè

En tota vida, per més trencada, rebregada o maltractada que sigui, hi ha una vida de veritat, ja que ha sortit bé de fàbrica.

Jesús ha entrat en el nostre món i la nostra història tan malmesa, i els ha viscut amb sentit, que nosaltres fonamentem la nostra esperança en ell.

Al llibre *Tornem Jesús als pobres*, dius que «l'esperança evangèlica com a possibilitat de creure en un projecte més gran que el que dona de si el nostre, només és possible des de l'experiència que ens ofereixen els pobres, quan sabem veure'ls com a signe del Regne».

Exacte! També és sant Pau que diu que, si la nostra fe tan sols serveix per a aquest món, serem els més desgraciats. Quan moguts per l'esperança treballlem per fer avançar aquest món segons el pla de Déu, experimentarem aquells moments que voldríem fer eterns, tal com diu Joan Maragall. És el que ens ensenya aquella adolescent que, a Nicaragua, traginava uns maons per reconstruir una casa. El sacerdot i teòleg Ernesto Cardenal, que hi era de visita, li va preguntar: «¿Estàs reconstruint aquesta casa?». Ella li va respondre: «No, estic reconstruint el país!»

**¿L'esperança cristiana, com es transmet, com es viu?
¿Els cristians som persones d'esperança?**

Una marca famosa de cosmètics tenia com a eslògan: «L'alegria es contagia!», tot esperant que els qui l'empraven, amb la seva alegria, en serien la millor propaganda. Doncs ja ho sabem. Vivint «l'alegria de l'Evangeli» contagiarem esperança. Amb cara de Quaresma, com diu el papa Francesc, anirem engrandint la desesperança.

¿Ens podem acostar al món de la marginació sense esperança?

Si entenem l'esperança tal com he dit, que és aquest pont entre la persona que espera i la persona en qui espera, aleshores és evident que sense esperança no ens podem acostar al caigut i deshumanitzat. No podem esperar que l'om doni peres, però sempre podem i hem d'esperar, ja que en tota vida, per més trencada, rebregada o maltractada que sigui, hi ha una vida de veritat, que ha sortit bé de fàbrica. I d'això, els que es dediquen a donar-los un cop de mà en poden donar una gran quantitat de testimonis.

¿Com podem ajudar que els pobres mantinguin l'esperança en ells mateixos i en els altres, quan moltes vegades la seva vida ha estat carregada d'injustícies?

No és gens fàcil, certament. Però encara és més difícil que un ric visqui l'autèntica esperança, ja que aquesta es fonamenta en l'altre, mentre que el ric només confia en ell mateix. En canvi, el pobre, que algú ha definit com el màximament necessitat, per això mateix és també el màximament confiat. No s'aconsegueix amb receptes ni mètodes. Cal un acostament senzill, tendre i proper per desarmar-lo de pors, prejudicis i el menyspreu que arriba a sentir d'ell mateix. Però, repeteixo, ho he vist en una gran quantitat de casos.

¿La resurrecció de Jesucrist és la manifestació que en les situacions més límit de l'existència, sempre hi ha esperança?

Si l'esperança és un pont, l'esperança «sala d'espera» tan sols té un punt de suport en l'altre, mentre que la del transhumanisme actual tan sols el té en l'home. Com sabem, amb un sol punt de suport, un pont no s'aguanta. La resurrecció és el fonament de l'esperança total. Déu, assumint la vida humana, ens mostra tot el que l'home pot ser i esperar, i ressuscitant-lo ens mostra el que podem ser i en qui esperar.

¿Creure en la resurrecció és un salt en el buit?

Creure en la resurrecció ni és un salt en el buit ni és una evidència; és un acte de confiança, i aquesta és la dimensió que posa en joc totes les capacitats humanes: la intel·ligència, la llibertat, els sentiments i la voluntat, i en aquest cas fonamentada en la vida, la paraula i l'obra de Jesús. El salt en el buit és renunciar a tot això, i l'evidència se'ns imposa.

¿Com podem tenir esperança enmig de l'actual crisi social, econòmica i climàtica?

Malauradament, avui dia posem les nostres esperances en tantes coses que ens deixen frustrats: els diners, el progrés, la tecnologia, la ciència, el plaer... Els cristians hauríem de saber viure i oferir l'esperança fonamentada en Jesús i el seu Regne, que, tal com deia Pau VI, és l'únic projecte que respon a les esperances de tot l'home i de tots els homes: sentit de la vida, dignitat, relacions gratificants i creadores, sentit de la transcendència, sintonia amb la naturalesa...

Vídeo de l'entrevista:

<https://bit.ly/OriolXirinachsGL20>

EL TEMPLE, LES ARTS I L'ESPERANÇA CRISTIANA

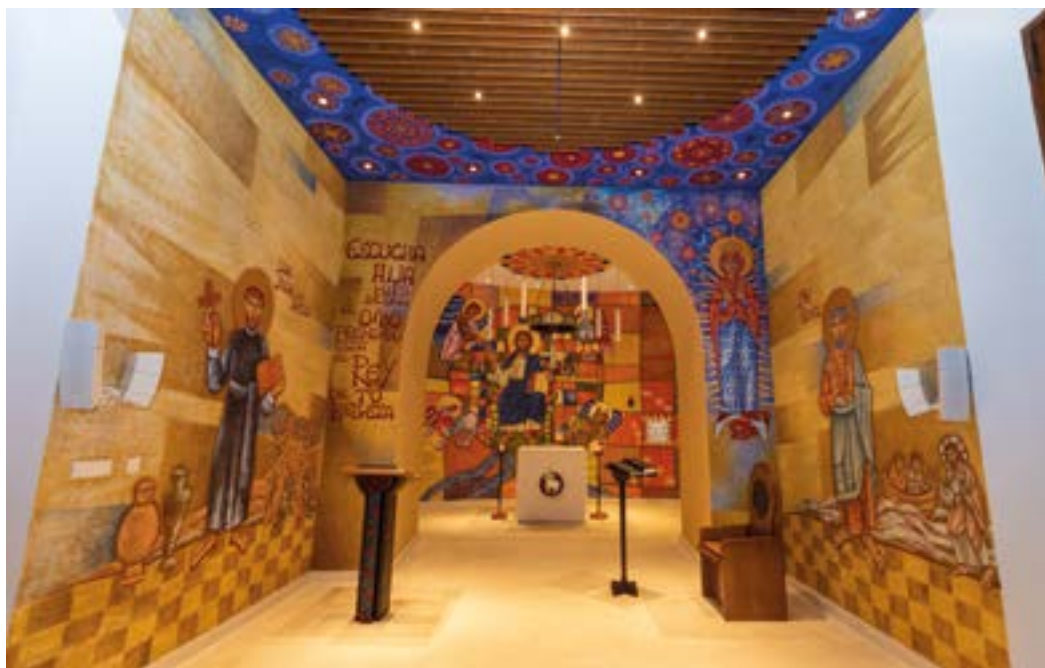
JESÚS R. FOLGADO GARCÍA, *Getafe*

Encara que a vegades no en siguem plenament conscients, la senzilla acció d'entrar a un temple cristià per trobar-nos amb Déu és ja en si mateixa una professió de fe. Tant el creient, com el que no ho és, sap que està penetrant en un espai sagrat on homes i dones trobaran la presència del Misteri, que opera en les seves vides. Aquest fet ha propiciat que el lloc sagrat generi al llarg de la història múltiples expressions artístiques. Són un vehicle perquè qui les contempla, qui les sent, pugui penetrar en les profunditats del Sagrat, que ha deixat després d'abandonar l'espai profà.

El propi de l'espai litúrgic és que ha estat consagrat, és a dir, que aquest lloc no pot tenir cap altra finalitat que la de fer present Déu cada vegada que l'home hi accedeix. Aquesta realitat ha generat al llarg de tots els temps i cultures –sense excepció– múltiples manifestacions artístiques per ajudar l'home a trobar-se amb Déu. El temple ha de possibilitar que qui s'hi trobi dins pugui fer present les paraules de Joan: «Us anunciem allò que existia des del principi, allò que hem sentit, que hem vist amb els nostres ulls, que hem contemplat, que hem tocat amb les nostres mans. A

vosaltres, doncs, us anunciem allò que hem vist i sentit» (1 Joan 1,1.3). Aquesta és la finalitat tant de l'espai com de les arts litúrgiques i sacres, possibilitar la trobada amb el Déu viu i veritable. Per aquest motiu, el temple en totes les seves dimensions ha de remetre a l'esperança de saber que Jesús ha ressuscitat.

Des de la veritat de fe entenem que els artistes posseeixen la responsabilitat d'ajudar-nos a tots a conèixer més i millor Déu. Ells han de plasmar la Bellesa eterna del Creador en les seves expressions plàstiques, per tant participen en l'acció evangelitzadora i es converteixen, a més a més, en algun sentit, en *cocreadors*, en transformar en cep els elements bàsics de la creació. Amb les seves obres ajuden a generar «una nova carn per a la transmissió de la Paraula» (*Evangelii Gaudium* 167) que ens faciliti a cada un la comunió amb el Déu que dona el ser a tot vivent. Per això les arts, com la litúrgia cristiana, han de tenir com a finalitat ajudar a la santificació dels homes i, a la vegada, fer que els que participen ja de la Glòria de Déu facin que la creació glorifiqui la Trinitat.

Fotografia: Capella Sant Pere Apòstol, Congregació de Preveres Naturals Seculars de Madrid

TESTIMONIS DE L'ESPERANÇA

LINO EMILIO VALLADARES, *Madrid*

Fotografia: guvo59, Pixabay

Com els deixebles enmig del mar també nosaltres ens sentim desorientats i ens assalta el dubte: Jesús sembla indiferent... Però en el misteri pasqual Jesús pren sobre d'ell tota l'angoixa humana

La nostra societat viu en la incertesa. Molts dels nostres conciutadans estan angoixats per la situació actual del món, pels urgents desafiaments de l'ecologia, per l'emergència de la violència i la precarietat... Hi podem afegir la confusió que envolta la bioètica i la manipulació de la vida humana... La por al futur, la crisi sanitària lligada a la pandèmia i les seves conseqüències sembla que cristal·litzen tot això.

Enmig d'aquest món temorós la nostra vocació és la de ser testimonis de l'esperança. Creiem que la porta fosca del futur ha estat oberta de bat a bat per la passió, mort i resurrecció del Crist. Aquest és el cor de la nostra fe, l'origen de la nostra esperança. Qui té esperança viu d'una altra manera. Ja se li ha donat una nova vida. Cadascun de nosaltres és definitivament estimat i, passi el que passi, sabem que ens espera aquest amor.

En el relat evangèlic Jesús dorm a la barca enmig d'una violenta tempesta (*Marc 4,35-41*). La seva son es referia a una altra son, la de la mort, la del sepulcre. Es refereix al Dissabte Sant, quan Jesús davalla als inferns per alliberar la humanitat. Jesús es desperta. Despertar és el mateix mot que ressuscitar. Jesús s'aixeca i amenaça el vent i li diu: «Silenci! Calla!» (*Marc 4,39*). Jesús mort i ressuscitat, té autoritat sobre el mal. En el misteri

pasqual Jesús pren sobre d'ell tota l'angoixa humana, pren sobre d'ell tot el que en el món i en l'home el pot destruir. Això és la misericòrdia. El mal és vençut pel bé, l'odi per l'amor, la mort per la resurrecció; el poder de la creu i la resurrecció és sempre més gran que qualsevol mal que l'home pugui o hagi de tèmer.

És aquesta salvació la que hem d'anunciar. Però només podem proclamar-la si nosaltres mateixos, personalment, l'hem experimentada, si les nostres vides són travessades per la humil alegria de la salvació.

Com els deixebles enmig del mar també nosaltres ens sentim desorientats i ens assalta el dubte: Jesús sembla indiferent. També nosaltres experimentem a vegades que estem perduts, que les forces del mal i de la mort prevalen sobre nosaltres, sobre la vida de l'Església i del món fins al punt de preguntar-nos on és Déu i si es preocupa de veritat per nosaltres.

En cada Eucaristia el que se'ns ofereix és l'amor de Déu fins a l'extrem. Estem immersos en la passió, mort i resurrecció del Crist. Combreguem amb el seu cos i sang. Déu posa la seva vida a les nostres mans, duem la càrrega del mateix Crist. L'Eucaristia, misteri de fe, és font de caritat i pilar de la nostra esperança.

Per al diàleg:

- ¿Vivim realment l'Eucaristia com a experiència de l'amor extrem de Déu per nosaltres?
- ¿Experimentem amb certesa la presència del Senyor enmig nostre, comunitat reunida en nom seu?
- ¿Ens sentim enviats a compartir l'alegria de la salvació, a encomanar esperança?

L'antífona del salm

El salm responsorial és un moment de pregària que fem durant la litúrgia de la Paraula, i que el fem servint-nos precisament de la mateixa Paraula de Déu.

La millor manera de proclamar el salm és que un salmista canti les estrofes i l'assemblea respongui amb el cant de l'antífona. Així és com millor es crea el clima de pregària que pertoca a aquest moment. De manera que, allà on sigui possible, i almenys en les festes importants, així s'hauria de fer.

Si no es pot fer així, el que cal intentar sempre és que la lectura de les estrofes del salm s'alterni

amb una antífona cantada per l'assemblea. Si pot ser la que posa el leccionari, millor. Però si no, no costa gaire buscar una altra antífona coneguda i que lligui amb el salm, i cantar-la. Perquè obligar l'assemblea a retenir de memòria el text de l'antífona i recitar-la, sense cant, després de cada estrofa, no ajuda gens a posar-se en actitud de pregària. Cert que als llocs on el costum és aquest de fer repetir de memòria l'antífona resada, pot semblar molt d'esforç buscar cada cop l'antífona cantada adequada, però és una qüestió d'inèrcia. Una inèrcia que caldria canviar.

¿I si no es pot cantar cap antífona?

Allà on hi ha la inèrcia de fer repetir de memòria i sense cant l'antífona del salm responsorial, caldria trencar-la i proposar-se cantar aquesta antífona: la del leccionari si és possible, i si no, una d'adequada al salm. Sempre és millor canviar l'antífona del salm per una altra que sigui adequada, que no pas dificultar el clima de pregària obligant l'assemblea a memoritzar el text que hauran de respondre. És qüestió de proposar-s'ho...

Però, ¿i si és impossible cantar res? Això pot passar, certament,

segons els llocs, en les misses dels dies feiners. Doncs llavors, podríem pensar en dues possibilitats.

Una seria de llegir el salm seguit, a poc a poc, i que l'assemblea l'escolti en actitud de pregària, sense respondre res.

I l'altra podria ser aquesta: 1) el lector llegeix l'antífona del salm; 2) l'assemblea repeteix l'antífona; 3) el lector llegeix les estrofes del salm a poc a poc, sense intercalar-hi resposta; 4) acabades les estrofes, el lector torna a llegir l'antífona; 5) l'assemblea torna a repetir-la.

EL POEMA DE LA PETITA ESPERANÇA, DE CHARLES PÉGUY

DAVID JOU, *Barcelona*

Fe, esperança, caritat, les tres virtuts teologals, i també tres àmbits d'experiència profundament humans: obertura, confiança i interès vers l'altre, el misteri i el futur. És lògic que no en parli tan sols la teologia, sinó també l'antropologia i la poesia, i que l'aportació poètica acompanyi la reflexió teològica. Aquest és el cas del poema de Charles Péguy, un dels textos més cèlebres sobre l'esperança.

¿Què és cadascuna d'aquestes virtuts? ¿Com es dinamitzen mútuament? ¿Quina és la més gran? Una possibilitat és veure-ho com Sant Pau: quan hàgim ressuscitat, ja no ens caldrà la fe ni l'esperança, perquè ja ho veurem tot i ho tindrem tot, i aquest tot serà l'amor, la caritat. D'altra banda, si tenim fe, ¿ens cal gaire esperança? Si creiem que Déu és amor que salva enllà de la mort i de la història, ¿no és ja aquesta la màxima esperança que puguem tenir? En aquesta visió de les coses, l'esperança sembla més petita de les tres virtuts.

En canvi, Péguy, a *Le porche du mystère de la deuxième vertu* (1912), en un text molt vigorós i ric, atribuí a l'esperança el lloc primordial entre les tres virtuts. Planteja la qüestió amb versos que, en síntesi, venen a dir que: «La fe és una esposa fidel. La caritat és una mare ardent... L'esperança és una nena petita... La petita esperança avança entre les seves dues germanes grans, la fe i la caritat... i el poble cristià només està atent a aquestes dues germanes, i creu que donen la mà i arrosseguen la seva germana petita... Però és ella, entre les dues germanes grans, qui les arrossega. Sense ella, les dues germanes només serien dues dones grans, fatigades per la vida... La Caritat estima el que hi ha, en el temps i en l'eternitat, Déu i el proïsme. La Fe veu el que hi ha, Déu i la Creació. L'Esperança veu i estima el que serà. Per això, s'avança a les seves germanes, les arrossega, les manté en marxa, i elles, al seu torn, vetllen i treballen per la germana petita». Aquesta és, en essència, la línia de suggeriments que apunta el poema, amb una expressió molt més extensa, càlida i elegant que el resum interpretatiu que n'hem fet aquí.

Péguy, doncs, considera l'esperança com a més propera a nosaltres –a la nostra feblesa, a la nostra fragilitat, a la nostra vida quotidiana– que no pas la Fe i la Caritat. Una Fe i un Amor que no fossin font d'esperança serien nobles abstraccions, però no canviarien el món; tindrien la força per moure muntanyes, però no creurien que valgués la pena moure-les. Déu és la nostra esperança i nosaltres som, alhora, l'esperança de Déu, esperança que contribuïm il·lusionadament a la realització de la divina voluntat de plenitud de la Creació.

Fotografia: del Recinte Modernista de Sant Pau, Barcelona.
Cedida per David Jou

COMPARTIR JESÚS SEMPRE ÉS ESPERANÇADOR

ISABEL CANO, *Espinosa, Tres Cantos, Madrid*

En el nostre grup de catequesi de persones amb diferents capacitats intel·lectuals vivim l'esperança cada vegada que ens veiem. La presència fidel de cada un en les reunions, ara per videoconferència, és signe viu de l'esperança en el nostre cor per continuar amb ganes el dia a dia. Perquè l'esperança és un hoste fidel que habita en el més profund del nostre ésser i, encara que a vegades ho oblidem, ella és la creadora d'una vida il·lusionada.

A la reunió, la Carmen Santiago comenta: «L'esperança és un estat d'ànim que creix amb la fe, i està a la base del nostre cor, quan el cor mira Déu».

En José Luis Montejo escriu per *whatsapp*: «Trobo esperança en les paraules de suport, en l'oració i en el fet de sentir la presència de Déu a prop. L'esperança és tot el que ens fa avançar i, si Déu no hi fos, no hi hauria esperança en el món. Per a mi, l'esperança és una flama viva de llum en el cor. És l'alegria de la primavera. En el nostre món, l'esperança i la felicitat són aliades perquè l'esperança converteix la melancolia en alegria. La llum i l'esperança són germanes».

Després de molt pensar, la Viki Zabe comenta: «L'esperança és saber que alguna cosa arribarà, alguna cosa bona, és clar! L'esperança em sona a felicitat, alegria i confiança. Em dona esperança escriure un

altre llibre, i també alegria pensar a viatjar a Roma per portar-l'hi al Papa, tal com vam fer fa tres anys» (aquest llibre va ser [Orar con Sencillez de Corazón. Nuestro padrenuestro](#) [Manuales de Oración 4], PPC: Madrid 2015).

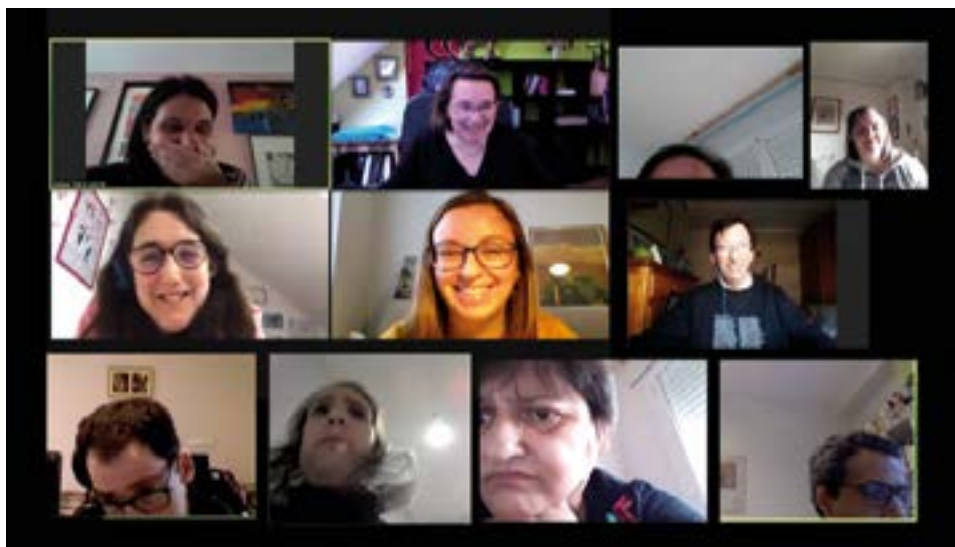
També, en Perico Pimentel escriu: «L'esperança és un sentiment, o diversos sentiments, amb què podem trobar raons per fer front als dies grisos de la vida».

En Daniel Martín dubta una mica i després diu: «La paraula esperança m'emociona una mica, perquè parla de Jesús. Si no creiem en Déu, tenir esperança és més difícil».

Després, la Isa Heras, que és una altra catequista del grup, diu: «L'esperança és un sentiment en el qual Déu és per entremig. Ell n'és la base».

La Laura Morales ho pensa molt, i comenta: «L'esperança és creure en una cosa amb molta força i amor, perquè es faci realitat. L'amor ajuda a tenir esperança».

Després de tot això, quan acaba la reunió, asseguda davant la pantalla, ja sense ningú, m'adono que el llenguatge de Jesús, les seves paraules, són les mateixes que escolto quan estem a catequesi. Per això m'emocionen les nostres reunions, perquè l'esperança del missatge de Jesús habita en la senzillesa del cor.

Fotografia cedida per Isabel Cano

L'ESPERANÇA ALEGRIA I FONAMENT DE LA NOSTRA FE

L'esperança és una característica inherent a la fe.

Necessitem l'esperança per mantenir-nos fermes mentre no arribem a la morada del Pare.

L'esperança fonamenta la nostra alegria:

«És el Senyor, en qui teníem posada l'esperança!

Alegrem-nos i celebrem que ens hagi salvat» (*Isaïes 25,9*).

... I al mateix temps ens esperona:

«El qui venera el Senyor no ha de témer res, ni s'ha d'acovardir per res, perquè el Senyor és la seva esperança» (*Siràcida 34,14*).

Per això, junt amb el salmista, demano al meu esperit:

«Reposa només en Déu, ànima meva;

d'ell em ve tota esperança» (*Salm 62,6*).

Una esperança que ens ha de sustentar en el present:

«si lluitem i treballem, és perquè tenim posada l'esperança en el Déu viu, que és el salvador de tots els homes» (*1 Timoteu 4,10*).

I en la vida plena a la qual estem cridats en Crist, Jesús:

«Si l'esperança que tenim posada en Crist

no va més enllà d'aquesta vida,

som els qui fem més llàstima de tots els homes» (*1 Corintis 15,19*).

És per això que «en dono infinites gràcies a Déu,

en qui tinc posada la meva esperança» (*2 Macabeus 9,20*).

Senyor Jesús, fes que mai perdi l'esperança.

Dona'm la fe d'Abraham qui:

«Esperant contra tota esperança, va creure

i va arribar a ser pare d'una multitud de pobles» (*Romans 4,18*).

Sé que tot el que tinc és un do teu i, quan miro enrere,

sempre veig com la teva mà m'ha acarolat

en els moments més alegres i més tristos...

Sé que mai m'has abandonat

encara que jo no sempre t'he tingut present.

Et demano coratge per saber donar testimoni de la meva fe:

«estigau sempre a punt per a donar una resposta

a tothom qui us demani raó de la vostra esperança» (*1 Pere 3,15*).

I ajuda'm que aquest testimoni

sigui un testimoni ple de vida i d'il·lusió

tal com correspon als teus deixebles:

«Que l'esperança us ompli d'alegria.

Sigueu pacients en la tribulació, constants en l'oració» (*Romans 12,12*).

Senyor, Jesús, en tu confio. Amén

L'ASSUMPCIÓ DE MARIA AL CEL: 15 D'AGOST

JOSÉ ANTONIO GOÑI, Pamplona

En la meitat del mes d'agost celebrem la solemnitat de l'Assumpció de Maria al cel.

Triomf de Maria

En aquesta festa commemorem que Maria fou elevada en cos i ànima al cel després del seu trànsit terrenal.

Així fou declarada pel papa Pius XII l'1 de novembre de 1950: «La immaculada Mare de Déu, sempre Verge Maria, acomplert el curs de la seva vida terrestre, fou assumpta en cos i ànima a la glòria celestial» (*Munificentissimus Deus*).

Igualment queda recollit en els textos litúrgics del dia «heu portat a la glòria del cel en cos i ànima la immaculada Verge Maria, Mare del vostre Fill» (oració col·lecta, missa del dia); «Avui ha estat assumpta al cel la Verge i Mare de Déu [...]. Vós amb raó no volguéreu que sofrís la corrupció del sepulcre aquella que de manera inefable va ser mare de l'autor de la vida, el vostre Fill, fet home» (prefaci). I la primera lectura d'aquest dia, presa del llibre de l'Apocalipsi (11,19a; 12,1-6a.10ab) ens descriu profèticament la imatge de Maria com a Mare del Salvador: «Aparegué en el cel un gran prodigi: una dona que tenia el sol per vestit, la lluna sota els peus, i duia al cap una corona de dotze estrelles».

Triomf del Crist

Amb tot, en el rerefons d'aquesta celebració, hi ha el Crist. Ja que en l'Assumpció commemorem que Maria participa plenament de la resurrecció de Jesucrist, ella

és la primera salvada del tot per la Pasqua del seu Fill.

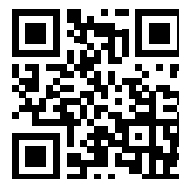
El Crist és, com ens dirà sant Pau en la segona lectura de la missa del dia (*1 Corintis* 15,20-26), el punt culminant del pla salvífic de Déu. El Crist ressuscitat és la primícia dels qui han mort, ell és el primer que ha triomfat sobre la mort passant a una nova existència immortal i gloriosa.

Maria, que està ja indissolublement unida a l'obra salvífica del seu Fill, participa ja en la seva Assumpció de la victòria del Crist.

Triomf dels cristians

Finalment la solemnitat de l'Assumpció ens recorda que tots nosaltres esperem, com Maria, ser un dia glorificats, que tots nosaltres esperem, com Maria, ser un dia ciutadans del cel. Així ho demanem en l'oració col·lecta de la missa del dia: «Feu que... mereixem de tenir part en la seva glòria». Maria és, per tant, figura i primícia per a nosaltres els creients. Així ho afirma el prefaci: «la Verge i Mare de Déu, imatge i primícia de l'Església gloriosa». En Maria, «[l'Església] admira i exalta el fruit més excel·lent de la redempció i contempla amb joia, com en figura puríssima, allò que tota ella desitja i espera d'ésser» (*Sacrosanctum concilium* 103).

Podeu accedir als comentaris de les lectures del temps corresponent escanejant el codi QR o seguint aquest enllaç: <https://bit.ly/2TMd01F>

Suggeriments per als cants de cada diumenge o festa al nostre web:
<https://goo.gl/FXg1V1>
 En castellà a
<https://goo.gl/Y17Siv>

Des del diumenge XVIII fins al diumenge XXVI de durant l'any – cicle B

*Amb l'Assumpció de la Mare de Déu
 De l'1 d'agost al 26 de setembre de 2021*

Diumenge	Primera lectura	Segona lectura	Evangelí
D. 18 de durant l'any 1 agost	Jo us faré ploure pa del cel <i>Èxode 16,2-4.12-15</i>	Revestiu-vos de la humanitat nova que Déu ha creat a imatge seva <i>Efesis 4,17.20-24</i>	Els qui venen a mi no passaran fam, els qui creuen en mi no tindran mai set <i>Joan 6,24-35</i>
D. 19 de durant l'any 8 agost	Amb la força d'aquell aliment caminà fins a la muntanya de Déu <i>1 Reis 19,4-8</i>	Viviu estimant igual com el Crist <i>Efesis 4,30-5,2</i>	Jo soc el pa viu baixat del cel <i>Joan 6,41-51</i>
Assumpció de la Mare de Déu 15 agost	Tenia el sol per vestit i lluna sota els peus <i>Apocalipsi 11,19a; 12,1-6a.10ab</i>	Crist, el primer; després els qui són de Crist <i>1 Corintis 15,20-27a</i>	El Totpoderós obra en mi meravelles. Exalça els humils <i>Lluc 1,39-56</i>
D. 21 de durant l'any 22 agost	Volem adorar el Senyor que és el nostre Déu <i>Josueu 24,1-2a.15-17.18b</i>	Això és un misteri molt gran: ho dic de Crist i de l'Església <i>Efesis 5,21-32</i>	Senyor, ¿a qui aniríem? Només vós teniu paraules de vida eterna <i>Joan 6,60-69</i>
D. 22 de durant l'any 29 agost	No afegiu res als manaments que jo us dono. Compliu-los. <i>Deuteronomi 1-2.6-8</i>	Heu de posar en pràctica la paraula <i>Jaume 1,17-18.21b-22.27</i>	Vosaltres abandoneu els manaments per mantenir les tradicions dels homes <i>Marc 7,1-8.14-15.21-23</i>
D. 23 de durant l'any 5 setembre	Els sords hi sentiran i el muts cridaràn de goig <i>Isaïes 35,4-7a</i>	Déu ha escollit els pobres per fer-los hereus del Regne <i>Jaume 2,1-5</i>	Fa que hi sentin els sords i que els muts parlin <i>Marc 7,31-37</i>
D. 24 de durant l'any 12 setembre	He parat l'esquena als qui m'assotaven <i>Isaïes 50,5-9a</i>	Si no hi ha obres, la fe tota sola és morta <i>Jaume 2,14-18</i>	Vós sou el Messies... El Fill de l'home ha de patir molt <i>Marc 8,27-35</i>
D. 25 de durant l'any 19 setembre	Condemnem-lo a una mort vergonyosa <i>Saviesa 2,12.17-20</i>	La justícia neix de la llavor que els pacificadors han sembrat en esperit de pau <i>Jaume 3,16-4,3</i>	El Fill de l'home serà entregat.. Si algú vol ser el primer ha de ser el servidor de tots <i>Marc 9,30-37</i>
D. 26 de durant l'any 26 setembre	¿Estàs gelós per mi? Tant de bo que tot el poble tingués el do de profecia! <i>Nombres 11,25-29</i>	Les vostres riqueses s'han podrit <i>Jaume 5,1-6</i>	Qui no és contra nosaltres és amb nosaltres. Si la teva mà et fa caure en pecat, talla-te-la <i>Marc 9,38-43.45.47-48</i>

Vetllapas.exe

DOLORES ALEIXANDRE, Madrid

Sota aquest títol una mica críptic, *Vetllapas.exe* s'amaga una constatació irrefutable: qui es descarrega cada any la Vetlla Pasqual com a arxiu executable nota en l'acte una immensa alliberació del seu espai interior, li desapareixen els arxius malmesos, queden reparades les ruptures del sistema i es reinicia el mode esperança. Això sí, una esperança que s'ha de sotmetre a un programa de verificació bíblica per si es tracta d'una còpia il·legal.

Comencem pel Pregó. D'entrada, quanta llum!: claredat, fulgor, resplendor, ciri, estel que mai no es pon... ¿Han desaparegut del tot les tenebres? No del tot, però l'esperança que genera la Pasqua pot conviure amb la foscor, les perplexitats o el cansament. «L'Esperança es va agermanar amb el Desencant que no és oposat ni contrari a l'esperança: n'és la inevitable ombra, la seva companya de viatge» (García Roca). És una bona veïna que no ens aclapara amb les seves proclames, certeses o evidències, sinó que es fa present transformant-ho tot, també el nostre desig secret d'un Déu que ordenés a la Co-

vid-19 desaparèixer immediatament. Però Ell és el Déu-company que no ens deixa sols en els nostres dols, que no provocarà l'enfonsament de la borsa de les farmacèutiques que s'enriqueixen amb la pandèmia, però ens assegura que serà al nostre costat en les decisions fosques de posar-nos sempre de part de la vida. És l'esperança que sosté els que passen per les hores fosques del dolor, la soledat o l'abandó; la que ens inicia en l'aprenentatge humil d'aguantar, romandre i arriscar, amb la convicció que la veritable felicitat està a creure abans d'haver vist (*Joan 20,29*) i a atrevir-se a estimar algú el rostre del qual mai s'ha contemplat (*1 Pere 1,8*).

Segueix el pregó, enarborant ara el trofeu d'alegria: exulten els àngels, gaudeix la terra, s'alegra l'Església, aclama el poble, s'aixequen els cors, s'alegren els tristos, la culpa és declarada feliç, la nit es transforma en alegria. ¿Qualsevol mena d'alegria? Ni parlar-ne. Només la que ha passat per l'antivirus de l'Evangeli i les seves paradoxes: la promesa de felicitat és al mig de persecucions (*Lluc 6,23*); la

porta estreta és la que porta cap a la vida (*Mateu 7,13*); la dona ha de passar pel part per tenir el fill als braços (*Joan 16,22*); es dona sempre en proporció inversa a les possessions: a més alegria provocada per la relació amb Jesús, menys coses retinudes. I si no, que li preguntin a aquell noi que tenia una gran fortuna i que, tot i quedar-se-la, no va aconseguir treure's de sobre la tristesa (*Lluc 18,18-23*). Resumint amb el llenguatge del Pregó: amb l'esperança i l'alegria escapem d'Egipte, amb elles travessem el mar Roig i el que ens facin. Però sense oblidar que necessitem ser conduïts per la columna de foc de l'oració i el discerniment: només així o ens farem un embolic amb la contrasenya.